

ZARZĄDZENIE Nr 120 PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 30 października 1963 r.

w sprawie norm ubytków naturalnych.

Na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 1 dekretu z dnia 29 października 1952 r. o gospodarowaniu artykułami obrotu towarowego i zaopatrzenia (Dz. U. z 1952 r. Nr 44, poz. 301 i z 1956 r. Nr 54, poz. 244) w związku z § 13 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 listopada 1956 r. w sprawie określenia organów administracji państwowej, na które przechodzą niektóre uprawnienia Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i jej Przewodniczącego (Dz. U. Nr 58, poz. 270), zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Ministrowie będący głównymi producentami artykułów, a w zakresie artykułów w całości importowanych — głównymi ich użytkownikami (gestorzy), są właściwi do ustalania norm ubytków naturalnych tych artykułów (materiałów i towarów) podczas przechowywania w magazynach i wydawania z magazynów z następującymi wyjątkami:

- 1) ustalanie norm ubytków naturalnych zwierząt rzeźnych i zboża w obrocie należy do Ministra Przemysłu Spożywczego i Skupu, a mleka do Prezesa Centralnego Związku Spółdzielni Mleczarskich,
- 2) ustalanie norm ubytków naturalnych wełny i skór surowych należy do Ministra Przemysłu Lekkiego, z tym że Minister uznaje konieczność opracowania tych norm.

2. Normy ubytków naturalnych artykułów w całości importowanych powinny być ustalane w porozumieniu z Ministrem Handlu Zagranicznego.

3. Ustalanie norm ubytków naturalnych artykułów podczas przechowywania ich w sklepach, magazynach hurtu, magazynach pomocniczych detalu, zakładach żywienia zbiorowego, garmażeryjnych, piekarniczych i jednostkach usługowych resortu handlu wewnętrznego oraz wydawanie tych norm należy do Ministra Handlu Wewnętrznego.

4. Ustalanie norm ubytków naturalnych podczas załadunku, przewozu, przeladunku i wyładunku, transportu sa-

mochodowego i lotniczego oraz norm ubytków naturalnych podczas przewozu koleją z zastosowaniem przepisów art. 97 dekretu z dnia 24 grudnia 1952 r. o przewozie przesyłek i osób kolejami (Dz. U. z 1953 r. Nr 4, poz. 7) należy do Ministra Komunikacji.

5. Ustalanie norm ubytków naturalnych podczas transportu morskiego, rzeczno-jeziornego, przeladunku, załadunku, wyładunku i składowania w portach należy do Ministra Żeglugi.

§ 2. 1. Ustalanie norm ubytków naturalnych powstających w czasie przechowywania w magazynach oraz wydawania z magazynów powinno być dokonywane przy ścisłej współpracy z głównymi odbiorcami danego artykułu, a ustalanie norm ubytków naturalnych powstających w czasie transportu — z głównymi producentami i odbiorcami.

2. Normy ubytków naturalnych powinny być opracowane w pierwszej kolejności dla artykułów mających poważne znaczenie dla gospodarki narodowej ze względu na ich ilość podlegającą obrotowi, wartość oraz wysokość strat powstających na skutek ubytków naturalnych.

§ 3. 1. Wielkość ubytku naturalnego określona normą może być uznana wtedy, gdy zachodzą okoliczności, w których ubytek naturalny mógł powstać.

2. W razie braku ustalonych norm ubytków naturalnych wielkość ubytku naturalnego artykułu może być uznana po udowodnieniu, iż powstała ona mimo właściwego obchodzenia się z artykułem i wynika z fizyko-chemicznych właściwości artykułu.

§ 4. 1. Ustalane przez właściwych ministrów normy ubytków naturalnych (§ 1) obowiązują w całym kraju.

2. Ministrowie mogą za zgodą ministra właściwego do ustalania norm (§ 1) określić dla podporządkowanych przedsiębiorstw inne dopuszczalne wysokości ubytku naturalnego w przypadkach, gdy warunki manipulowania artykułem odbiegają od warunków, dla jakich ustalono normy.

3. Ministrowie mogą ustalić normy ubytków naturalnych dla podporządkowanych przedsiębiorstw na te artykuły, dla których normy nie zostały ustalone przez właściwego ministra. Normy tak ustalone tracą ważność po ustaleniu norm ubytków naturalnych przez właściwego ministra. Ust. 2 stosuje się odpowiednio.

4. Ministrowie mogą przekazać upoważnienia, o których mowa w ust. 3 niniejszego paragrafu oraz § 1 ust. 1, dyrektorom zjednoczeń, o ile zakres obowiązywania norm ubytków naturalnych nie wykracza poza działalność ministerstwa, chyba że zjednoczenie pełni funkcję zjednoczenia wiodącego zgodnie z uchwałą nr 195 Rady Ministrów z dnia 9 czerwca 1960 r. o współpracy i koordynacji branżowej (Monitor Polski Nr 56, poz. 263).

5. W razie sporu pomiędzy ministrami w zakresie ustalania norm ubytków naturalnych, minister właściwy do ustalenia normy zasięga opinii Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów przed jej zatwierdzeniem.

§ 5. 1. Normy ubytków naturalnych — z wyjątkiem norm ustalonych przez Ministra Handlu Wewnętrznego i Ministra Komunikacji przy przewozie kolejną — powinny być opracowywane, stosowane i kontrolowane według zasad podanych w instrukcji stanowiącej załącznik do zarządzenia.

2. Instrukcja stanowiąca załącznik do zarządzenia ma charakter ramowy; na jej podstawie właściwi ministrowie powinni wydać instrukcje szczegółowe lub dostosować obowiązujące instrukcje szczegółowe uwzględniając warunki powstawania i rozliczania ubytków naturalnych w resortach.

3. Normy ubytków naturalnych według wzoru stanowiącego załącznik nr 3 do instrukcji podlegają opublikowaniu przez właściwego ministra w Monitorze Polskim, z wyjątkiem norm ustalonych zgodnie z § 4 ust. 2, 3 i 4.

§ 6. 1. Do czasu ustalenia i ogłoszenia w Monitorze Polskim przez właściwych ministrów norm ubytków naturalnych na podstawie niniejszego zarządzenia stosowane będą normy ubytków naturalnych ustalone na podstawie przepisów obowiązujących przed jego wejściem w życie.

2. Ministrowie zarządzają, aby w odpowiednich komórkach organizacyjnych przedsiębiorstw znajdowały się wykazy obowiązujących norm ubytków naturalnych.

§ 7. 1. Ministrowie zarządzają opracowanie programów rewizji obowiązujących norm ubytków naturalnych oraz zatwierdzenia przygotowanych norm.

2. Wykonanie programów (ust. 1) powinno być przedmiotem bieżącej kontroli.

3. Przy opracowywaniu norm ubytków naturalnych powinny współdziałać placówki naukowo-badawcze oraz Polski Komitet Normalizacyjny, o ile opracowanie tych norm wiąże się z wymaganiami regulowanymi Polskimi Normami lub normami branżowymi.

§ 8. 1. Ministrowie zarządzają kontrolę stosowania norm ubytków naturalnych w przedsiębiorstwach przy rozliczaniu wyników inwentaryzacji rocznej w 1963 r.

2. O wynikach przeprowadzonej kontroli ministrowie poinformują Prezesa Rady Ministrów w terminie do dnia 31 grudnia 1963 r. Kopię sprawozdania ministrowie prześlą Przewodniczącemu Komisji Planowania przy Radzie Ministrów.

3. Niezależnie od ustaleń ust. 1 i 2 ministrowie zarządzają bieżącą kontrolę stosowania norm ubytków naturalnych w przedsiębiorstwach, szczególnie w okresach przeprowadzania spisów inwentaryzacyjnych.

4. Jeśli wyniki kontroli wskazują na konieczność zaktualizowania istniejących norm ubytków naturalnych bądź opracowania nowych norm, ministrowie powiadomią o tym ministrów określonych w § 1 lub wykorzystają przepisy § 3 ust. 2 — w razie braku norm.

§ 9. Przepisy zarządzenia dotyczące ministrów stosuje się odpowiednio do prezesów centralnych urzędów i centralnych związków spółdzielczych.

§ 10. Traci moc zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 29 listopada 1955 r. w sprawie przekazania uprawnień do ustalania norm ubytków naturalnych oraz trybu opracowania, stosowania i kontroli tych norm (Monitor Polski Nr 127, poz. 1630).

§ 11. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

Załącznik do zarządzenia nr 120 Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 października 1963 r. (poz. 420).

INSTRUKCJA W SPRAWIE USTALANIA ORAZ TRYBU OPACOWANIA, STOSOWANIA I KONTROLI NORM UBYTKÓW NATURALNYCH

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Ubytek naturalny jest to strata pewnej ilości artykułu spowodowana zmniejszeniem się jego początkowego ciężaru lub wymiaru na skutek przyczyn, których przy obecnym poziomie techniki całkowicie usunąć nie można.

2. Nie są ubytkami naturalnymi straty spowodowane niezadowalającymi warunkami przechowywania lub niewłaściwym obchodzeniem się z artykułami, np. zniszczenie, stłuczenie, złamanie, rozerwanie itp.

3. Ubytki naturalne wynikają z właściwości fizyko-chemicznych artykułu. W szczególności ubytki naturalne powstają na skutek rozkurzu, rozkruszu, ulatniania, wysychania, procesów biologicznych itp.

§ 2. Zależnie od miejsca powstawania oraz czynności związanych z obrotem ubytki naturalne można podzielić na:

- 1) magazynowe, powstające podczas przechowywania i wydawania artykułów,
- 2) transportowe, powstające podczas załadunku, przewozu, przeładunku i wyladunku artykułów.

§ 3. Wyrażony procentowo lub w jednostce miary i zatwierdzony do stosowania przez właściwy organ ubytek naturalny określonego artykułu stanowi normę ubytku naturalnego.

§ 4: 1. Projekty norm ubytków sporządzają ministerstwa według wzorów UN-1, UN-2 i UN-3 załączonych do instrukcji (załączniki nr 1, 2 i 3).

2. Projekty norm ubytków naturalnych w magazynach powinny być sporządzane według wzorów UN-1 i UN-3, a projekty norm ubytków w transporcie — według wzorów UN-2 i UN-3.

3. Do projektów należy dołączyć w jednym egzemplarzu:

- 1) dane statystyczne, wyniki badań itp.,
- 2) opis właściwości artykułu oraz wyjaśnienie przyczyn powstawania ubytków,
- 3) odpisy opinii głównych odbiorców, a gdy norma dotyczy ubytków w transporcie — również głównych producentów.

Ustalanie norm ubytków naturalnych.

§ 5. Normy ubytków naturalnych ustala się w zasadzie osobno dla każdego z wymienionych w § 1 rodzajów ubytków powstających przy przechowywaniu artykułów w magazynie, wydawaniu z magazynu, załadunku, przewozie, przeładunku i wyladunku.

§ 6. Normy ubytku naturalnego ustala się przy uwzględnieniu przeciętnie dobrych warunków podczas przechowywania w magazynie, wydawania z magazynu, załadunku na środek transportowy, przewozu, przeładunku i wyladunku.

§ 7. 1. W razie gdy stan techniczny pomieszczeń magazynowych, środków transportowych oraz sposób przechowywania odbiega od przeciętnie dobrych warunków, należy ustalić odpowiednio zróżnicowane normy ubytków naturalnych.

2. Normy ubytków naturalnych powinny być zróżnicowane zależnie od:

- 1) czasu magazynowania oraz ewentualnie warunków składowania w tych przypadkach, gdy różny sposób składowania jest dopuszczalny,
- 2) czasu trwania i rodzaju transportu,
- 3) pory roku (wpływu warunków klimatycznych),
- 4) rodzaju opakowania,

Jeżeli okoliczności te mają znaczny wpływ na wysokość normy ubytku naturalnego.

3. Normy ubytku naturalnego podczas przechowywania należy zawsze ustalać na określonej jednostkę czasu, np. jeden rok, 1/2 roku, kwartał, okres letni, okres zimowy itp., przy czym za podstawową jednostkę czasu należy przyjąć rok kalendarzowy.

§ 8. Przy ustalaniu norm na okres letni i zimowy należy przyjąć, że:

- 1) okres letni liczy się od 1 kwietnia do 31 października,
- 2) okres zimowy liczy się od 1 listopada do 31 marca.

§ 9. 1. Normę ubytku naturalnego ustala się przy zastosowaniu jednej z następujących metod:

- 1) statystycznej, polegającej na tym, że gromadzi się dane statystyczne, dotyczące kształtowania się magazynowych niedoborów materiałowych i ubytków naturalnych, oraz na podstawie analizy powyższych danych wyprowadza się wnioski co do wysokości normy,
- 2) doświadczalnej, polegającej na tym, że gromadzi się dane z przeprowadzonych doświadczeń laboratoryjnych, z przeprowadzonych doświadczeń, prób i pomiarów w normalnych warunkach magazynowania, oraz na podstawie szczegółowej analizy powyższych danych wyprowadza się wnioski co do wysokości normy,
- 3) porównawczo-analitycznej, polegającej na tym, że wyprowadza się wnioski co do wysokości normy na podstawie sprawdzenia i porównania zarówno danych statystycznych, danych z przeprowadzania prób i pomiarów w normalnych warunkach obrotu z danymi z przeprowadzonych badań laboratoryjnych oraz z danymi z literatury i z normami ubytków naturalnych artykułów o zbliżonych właściwościach.

2. Zaleca się opracowanie norm tam, gdzie to jest możliwe, metodą porównawczo-analityczną, gdyż norma opracowana przy zastosowaniu tej metody jest najdokładniejsza.

§ 10. 1. Przy ustalaniu norm ubytków naturalnych nie bierze się pod uwagę ubytków naturalnych artykułów przyjmowanych i wydawanych brutto za netto we wszystkich fazach obrotu w tych samych opakowaniach (w niepodzielnych opakowaniach jednostkowych).

2. Nie ustala się norm ubytków naturalnych oddzielnie na wydawanie dla artykułów przechowywanych w zbiornikach lub luzem; w tym wypadku obowiązuje łączna norma ubytku naturalnego na przechowywanie i wydawanie.

§ 11. Badania ubytku naturalnego potrzebne do ustalenia normy przeprowadza się w następujący sposób:

- 1) przeprowadza się próby, pomiary i doświadczenia podczas normalnej prawidłowej pracy w magazynie lub podczas transportu, z tym że badana partia artykułu powinna być zabezpieczona przed powstawaniem innych strat nie spowodowanych ubytkami naturalnymi;
- 2) w odniesieniu do artykułów, które wykazują różne kształtowanie się ubytków naturalnych w zależności od pory roku (wpływ warunków klimatycznych, temperatury, nasłonecznienia), badania należy przeprowadzać w różnych porach roku;
- 3) badania i obserwacje wysokości powstałych ubytków należy przeprowadzać na całej partii otrzymanego artykułu, a gdy nie pozwalają na to warunki — na partii wydzielonej z partii dostawy; badania prowadzone na partii wydzielonej powinny być przeprowadzone z zachowaniem normalnych, prawidłowych warunków pracy i równomiernego wydawania z całą partią dostawy;
- 4) dokładnie rejestruje się początkową ilość artykułów podlegających badaniu, ilość artykułów wydanych z magazynów w poszczególnych dniach, różnicę między ilością przyjętą a wydaną z magazynu oraz dokonuje się ogólnego opisu warunków magazynowania (przechowywania, konserwacji), transportu;
- 5) ustala się wielkość ubytku naturalnego na podstawie analizy ubytków stwierdzonych w wyniku prób i doświadczeń przeprowadzonych na badanych partiach artykułu oraz porównuje się tę wielkość z wielkością ubytków, jakie powstały w wyniku faktycznego rocznego obrotu magazynowego lub w wyniku transportu;
- 6) w razie wydawania artykułu w ilościach mniejszych niż jednostka opakunkowa normę ubytku naturalnego przy wydawaniu należy ustalić na podstawie stwierdzenia różnicy między ciężarem lub ilością artykułu zawartego w danej jednostce opakunkowej a ciężarem lub ilością podzielonego artykułu;
- 7) z chwilą wydania artykułu z magazynu do produkcji dalsze ubytki uważać należy za straty produkcyjne, które powinny być uwzględnione w normach zużycia.

Przykłady:

Przykład 1.

Dostawa artykułu do zakładu w dniu 7 maja wynosiła 300 ton, średni rozchód dzienny — 10 ton, okres całkowitego rozchodu partii — 30 dni.

Po dokonaniu rozchodu badanej partii okazało się, że wydano z magazynu nie 300 ton, lecz 299,8 tony.

Różnicę między przyjętą partią w ilości 300 ton a rozchodowaną w ilości 299,8 tony tego samego artykułu w wysokości 0,2 tony można uznać za ubytek naturalny, jaki powstał w ciągu 30 dni przy średnim stanie 150 ton.

Wysokość ubytku wyrażona w procencie dla okresu 30 dni w odniesieniu do średniego stanu badanej partii dostawy wynosi według wzoru:

$$N = \frac{U \times 100}{Z} = \frac{0,2 \times 100}{150} = \frac{0,2 \times 100}{150} = \frac{20}{150} = 0,13\%.$$

Wysokość ubytku ustalana dla okresu letniego, tj. 210 dni, wynosi $N = \frac{0,2 \times 100 \times 210}{150 \times 30} = 0,93\%$.

Badaniom i próbom niezbędnym do ustalenia ubytków naturalnych artykułów w czasie magazynowania należy poddać kilka partii tego samego artykułu, tak w okresie letnim, jak i zimowym.

Przykład 2 (wydawanie z opakowania).

Magazynier w dniu 20 września rozpoczął wydawanie farby olejnej z hoboku. Ciężar brutto farby olejnej wraz z opakowaniem wynosi 57,5 kg.

Waga hoboku czystego — 7,5 kg.

W dniu 20 września	wydano z hoboku — 12 kg farby
W dniu 28 września	wydano z hoboku — 6,5 kg farby
W dniu 3 października	wydano z hoboku — 15 kg farby
W dniu 21 października	wydano z hoboku — 5,5 kg farby
W dniu 25 października	wydano z hoboku — 10,5 kg farby

Razem: 49,5 kg farby.

W dniu 25 października po całkowitym możliwym opróżnieniu hoboku stwierdzono, że ilość wydanej farby olejnej wynosi 49,5 kg. Różnica między ciężarem brutto jednego hoboku z farbą olejną a faktycznym ciężarem wydanej farby z magazynu wynosi 8 kg (57,5 — 49,5 = 8).

Z kolei od ilości powyższej, tj. 8 kg, na którą składa się opakowanie wraz z ubytkiem farby olejnej (włączona również przy-
lepność) odejmuje się tarę, co równa się 8 — 7,5 kg; różnicę 0,5 kg stanowi ubytek naturalny.

Wysokość niedoboru na wydawanie wyrażona w procencie wynosi:

$$N = \frac{0,5 \times 100}{50} = 1\%$$

Przykład 3.

Ustalanie projektu rocznej normy dla określonego artykułu:

- a) w czasie przeprowadzania prób i badań obliczono, że średni niedobór z tytułu ubytku naturalnego wynosi w okresie letnim 1,1%, w okresie zimowym 0,9%;
- b) w wyniku ostatniej inwentaryzacji rocznej stwierdzono niedobór z tytułu ubytku naturalnego w wysokości 1,0%;
- c) maksymalny niedobór tego samego artykułu za okres poprzedzający przeprowadzone badania i próby według danych księgowości materiałowej (dane statystyczne lat ubiegłych) wynosi 0,9%;
- d) obowiązującej normy ubytku naturalnego nie ma;
- e) dane z literatury — 1,2%,
Projekt normy ustalono na podstawie danych wymienionych pod lit. a)—e)

lato	— 1,1%,
zima	— 0,9%.

Stosowanie norm ubytków naturalnych.

§ 12. Sposób postępowania w razie stwierdzenia niedoborów w granicach norm, przekraczających normy i nadwyżek regulują przepisy zarządzenia Ministra Finansów z dnia 4 grudnia 1959 r. w sprawie podstawowych zasad prowadzenia księgowości, inwentaryzacji, sporządzania sprawozdań finansowych oraz przechowywania dowodów księgowych przez jednostki gospodarki społecznej (dział III. Podstawowe zasady inwentaryzacji — Monitor Polski z 1959 r. Nr 102, poz. 546 oraz z 1961 r. Nr 26, poz. 128 i Nr 72, poz. 304).

§ 13. 1. W celu stwierdzenia, czy ubytek naturalny podczas przechowywania mieści się w granicach normy, należy przede wszystkim ustalić średnią dzienną stanów magazynowych (przeciętny zapas artykułu) w okresie obrachunkowym, którą oblicza się według następującego wzoru:

Z = średnia dzienna stanów magazynowych;

Z₁, Z₂, Z₃ . . . Z₉₀ = przechowywana ilość artykułu w magazynie w poszczególnych dniach kwartału (stan dzienny), jeżeli kwartał jest okresem obrachunkowym; przez stan dzienny rozumieć należy ilość artykułu albo na początek albo na koniec każdego dnia w danym okresie obrachunkowym;

Y = okres obrachunkowy (90 dni);

$$Z = \frac{Z_1 + Z_2 + Z_3 \dots Z_{90}}{Y}$$

Dla stwierdzenia średniej stanów magazynowych (przeciętnego zapasu artykułu) w okresie obrachunkowym powinien

być brany w zasadzie codzienny stan przechowywanego artykułu. Odchylenie od tej zasady może nastąpić w przypadkach, kiedy oparcie obliczenia średniego zapasu artykułu na określonym dniu dekady lub miesiąca gwarantuje tę samą dokładność obliczenia.

2. Przyjmując, że:

— średnia dzienna stanów magazynowych „Z” równa się 300 jednostkom miary,

— norma w stosunku rocznym „N” wynosi 0,2%,

— przy okresie obrachunkowym wynoszącym 90 dni

$$Y = \frac{90}{360}$$

ubytek według normy „U” wynieść powinien:

$$U = Z \times N \times Y = 300 (Z) \times 0,2\% (N) \times \frac{90}{360} (Y) = \frac{300 \times 0,2 \times 90}{100 \times 360} = 0,15 \text{ jednostki miary.}$$

3. W razie gdy norma ubytku naturalnego w przechowywaniu jest ustalona w różnych wysokościach dla poszczególnych okresów, np. dla okresu letniego wynosi 0,3%, a dla okresu zimowego wynosi 0,2%, przy czym okres obrachunkowy obejmuje 3 miesiące okresu letniego i 4 miesiące okresu zimowego, ubytek naturalny według normy ustala się w sposób następujący: Przyjmując, że:

— średnia dzienna stanów magazynowych okresu letniego „Z₁” równa się 200 jednostkom miary,

— średnia dzienna stanów magazynowych okresu zimowego „Z₂” równa się 220 jednostkom miary,

— norma dla okresu letniego (w stosunku do 7 miesięcy) „N₁” wynosi 0,3%,

— norma dla okresu zimowego (w stosunku do 5 miesięcy) „N₂” wynosi 0,2%,

— okres obrachunkowy wynosi 7 miesięcy i składa się z:

części okresu letniego wynoszącej 3 miesiące

$$(Y_1 = \frac{90}{210})$$

oraz z części okresu zimowego wynoszącej 4 miesiące

$$(Y_2 = \frac{120}{150}),$$

ubytek według normy „U” wynieść powinien:

$$U = Z_1 \times N_1 \times Y_1 + Z_2 \times Y_2 \times N_2;$$

$$U = 200 (Z_1) \times 0,3\% (N_1) \times \frac{90}{210} (Y_1) + 220 (Z_2) \times 0,2\% (N_2) \times \frac{120}{150} (Y_2)$$

$$U = \frac{200 \times 0,3 \times 90}{100 \times 210} + \frac{220 \times 0,2 \times 120}{100 \times 150} = \frac{6396}{10500} = 0,6 \text{ jednostki miary.}$$

4. W celu stwierdzenia wysokości ubytku naturalnego według normy podczas wydawania, załadowania, przeladunku i wyladunku należy ilość artykułu przemnożyć przez normę właściwą dla danej czynności, np. przyjmując, że podano 200 jednostek miary pewnego artykułu jednej z wymienionych wyżej czynności, norma dla tej czynności i tego artykułu wynosi 0,003%,

ubytek według normy wynieść powinien:

$$U = 200 \times 0,003\% = \frac{200 \times 0,003}{100} = 0,006 \text{ jednostki miary.}$$

5. W celu ustalenia ubytku naturalnego według normy w przewozie należy, jeżeli norma została ustalona na jed-

nostkę czasu, przeprowadzić obliczenie według przykładu podanego w ust. 2, a w innych przypadkach — według przykładu podanego w ust. 4.

Uwagi końcowe.

§ 14. Usprawnienie gospodarki materiałowej oraz stały postęp techniczny powoduje zmianę sposobów magazynowania, warunków przechowywania, transportu, polepszenie jakości opakowań i przez to wpływa na zmniejszenie ubytków naturalnych. W związku z tym należy normy ubytków naturalnych stale kontrolować. W razie stwierdzenia, że norma nie odpowiada danym warunkom, należy zmienić normę w trybie przewidzianym dla jej ustalenia

Załączniki do instrukcji w sprawie ustalania oraz trybu opracowania, stosowania i kontroli norm ubytków naturalnych.

(jednostka opracowująca projekt na podstawie materiałów roboczych i wniosków z poszczególnych zakładów)

Załącznik nr 1.

Wzór UN-1.

PROJEKT NORMY UBYTKU NATURALNEGO

A. Nazwa artykułu		B. Rodzaj magazynu			C. Opakowanie			Uwagi
Lp.	Określenie projektu normy oraz danych liczbowych i innych źródeł	Ubytki w magazynie w procentach						
		wydanie			przechowywanie			
		lato	zima	niezależnie od pory roku	lato	zima	1 rok	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Wyniki doświadczeń w warunkach magazynowych							
2	Wyniki badań laboratoryjnych							
3	Średnia danych statystycznych o niedoborach materiałowych							
4	Średnia danych statystycznych o ubytkach naturalnych							
5	Dane z literatury							
6	Dotychczas obowiązująca norma							
7	Projekt normy							

..... dnia 19 .. r.

(podpis i pieczęć)

Objaśnienia do wzoru UN-1.

1. Wzór wypełniają jednostki opracowujące projekty norm ubytków naturalnych i koordynujące prace zespołów w poszczególnych przedsiębiorstwach doświadczalnych (badawczych).
2. Wszystkie rubryki powinny być wypełnione w sposób nie budzący żadnych wątpliwości. Gdy zagadnienie danej rubryki nie występuje, należy rubrykę przekreślić kreską poziomą (—), brak danych oznaczyć kropką (·).
3. Wysokość normy ubytku naturalnego związana jest ściśle z warunkami przechowywania uznany za przeciętne dla danej normy, wobec czego ważny jest prawidłowy opis rubryki „B” (rodzaj magazynu).
4. W rubryce „C” należy podać rodzaj opakowania, np. worki papierowe, worki jutowe, cysterny, beczki, bębny, luzem itp.
5. Gdy projektuje się normę w stosunku do przeciętnego okresu przechowywania danego artykułu, należy w rubryce 8 zamiast wyrazów „1 rok” podać okres przeciętnego przechowywania, np. „32 godziny”, „2 tygodnie”, „2 miesiące”, itp., a w uwagach (rubryka 9) zaznaczyć, że to jest przeciętny okres magazynowania.
6. Rubryki 3 i 4 oraz 6 i 7 powinny być skreślone w przypadku, gdy pora roku nie wpływa na wysokość ubytku; w tym przypadku wypełnione są rubryki 5 i 8, ewentualnie odwrotnie.

Załącznik nr 2.

(jednostka opracowująca projekt na podstawie materiałów roboczych z poszczególnych zakładów)

Wzór UN-2.

PROJEKT NORMY UBYTKU NATURALNEGO

Nazwa artykułu:			Transport:									Uwagi
Lp.	Określenie projektu normy oraz danych liczbowych z innych źródeł	Rodzaj opakowania	Ubytki w procentach w transporcie									
			w czasie załadunku		w czasie przewozu		w czasie przeładunku		w czasie wyładunku			
			zima	lato	zima	lato	zima	lato	zima	lato		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	Wyniki doświadczeń											
2	Wyniki badań											
3	Średnia danych statystycznych o niedoborach materiałowych											
4	Średnia danych statystycznych o ubytkach naturalnych											
5	Dane z literatury											
6	Dotychczas obowiązująca norma											
7	Projekt normy											

. dnia , 19 . . . r.

(podpis i pieczęć)

Objaśnienia do wzoru UN-2.

1. Wzór służy do opracowania projektów norm ubytków w transporcie (Ministerstwo Komunikacji i Ministerstwo Żeglugi). Wzór wypełniają jednostki opracowujące projekty norm i koordynujące prace zespołów roboczych w poszczególnych przedsiębiorstwach doświadczalnych (badawczych).
2. Wszystkie rubryki powinny być wypełnione w sposób nie budzący żadnych wątpliwości. Gdy zagadnienia danej rubryki nie występują, należy rubrykę przekreślić kreską poziomą (—), a brak danych oznaczyć kropką (.).
3. Transport — wodny, samochodowy, inny, przy czym przez "inny" rozumieć należy transport kołowy, lotniczy itp.
4. Sposób wypełnienia rubryki 3 — patrz objaśnienia do wzoru UN-1.
5. W rubrykach od 4 do 11, gdy wysokość ubytku naturalnego jest niezależna od pory roku, należy skreślić wyrazy „zima”, „lato” i wstawić jedną liczbę.

Załącznik nr 3.

Wzór UN-3.

Norma ubytków naturalnych

(nazwa artykułu)

podczas przechowywania w magazynie (w transporcie)

Miejsce powstawania ubytku naturalnego	Opakowanie	Wysokość ubytku w %	Jednostka odniesienia
--	------------	---------------------	-----------------------

Przykład wypełnienia wzoru.

1. Norma nie uwzględniająca pór roku.

magazyn murowany — kryty, suchy wydanie (materiału, towaru)	worki papierowe	0,2	przeciętny zapas magazynowanego artykułu w okresie rocznym każdorzazowe wydanie
	worki papierowe	0,001	

2. Normy uwzględniające pory roku.

składowisko na wolnym powietrzu	beczki drewniane	0,1	przeciętny zapas magazynowa- nego artykułu w okresie zimo- wym
	beczki drewniane	0,15	
składowisko na wolnym powietrzu wydanie (materiału, towaru)	beczki drewniane	0,01	przeciętny zapas magazynowa- nego artykułu w okresie letnim okres zimowy
	beczki drewniane	0,015	

Miejsce powstawania ubytku naturalnego	Opakowanie	Wysokość ubytku w ‰	Jednostka odniesienia
---	------------	---------------------------	-----------------------

3. Norma ustalona na przeciętny okres przechowywania (magazynowania).

magazyn kryty — murowany, wilgotny i zimny	luzem	1,75	ilość przechowywanego artykułu przez 32 godziny
---	-------	------	--